

Democratie is een werkwoord

Door: Mark Bos

NIEUWS UPDATE

LAAT JE INSPIREREN

Democratie is een werkwoord

'Ook in Noord-Korea doen ze aan burgerschapsonderwijs.' Deze opmerking van een beleidsmedewerker van een scholenstichting in Zuid-Holland zette me aan het denken. Ik ben als ambassadeur burgerschap met hen in gesprek over hun visie op burgerschap en we zochten naar kernbegrippen. Inderdaad, ook in Noord-Korea doen ze aan kwalificatie en socialisatie, om met de termen van Gert Biesta te spreken. Kinderen worden daar gevormd tot volgzame burgers. De regels volgen, in de pas lopen. Daarmee voelen we dat we hier in Nederland iets anders willen. Wat is die speciale opdracht hier dan?

Democratie is de kern

Voor mij is het kernwoord democratie. Ook in de burgerschapswet staat deze centraal genoemd. In Nederland hebben we een liberale democratie. Deze wordt gevormd door onze grondwet waarin een heel aantal vrijheden zijn geregeld. Burgerschap is het voortdurende experiment van het met elkaar omgaan op basis van die vrijheden; vrijheid van meningsuiting, van (geloofs-) overtuiging, van onderwijs, etc.

De regels zijn afgesproken, maar het spel is verdraaid ingewikkeld. De democratie is een soort voetbalveld waar mensen tegelijkertijd verschillende sporten op beoefenen. Dat vinden volwassenen al ingewikkeld. Laat staan kinderen.

School als oefenplaats

Daarom is het zo ongelofelijk belangrijk om er op school mee te oefenen. In de aangescherpte wet is de school als oefenplaats nadrukkelijk toegevoegd. Kinderen leren op die oefenplaats dat ze eigenlijk al een burger zijn. Dat ze, tot op zekere hoogte, nu al mee mogen praten en beslissen. Dat ze deel uitmaken van een samenleving met allerlei verschillende mensen, met verschillende meningen. Dat we het niet altijd eens hoeven te worden, maar dat we wel respectvol met elkaar om kunnen gaan.

Prachtige opdracht

Het is echt een prachtige opdracht: kinderen mogen begeleiden tot democratische burgers. Als we iets nodig hebben in deze tijd, dan is het wel een nieuwe generatie van jonge mensen die weten waar ze zelf staan in het leven en die kunnen omgaan met hele fundamentele verschillen. Docent als voorbeeldburger

Democratie is een werkwoord

LAAT JE INSPIREREN

Dat vraagt iets bijzonders van je als docent. Want, wat je ook doet, je bereidt kinderen in zekere zin altijd voor op de maatschappij en de samenleving. Is het niet expliciet, dan wel impliciet. Je bent, of je het wilt of niet, een voorbeeldburger. Ik vind dat je daarom 'tevoorschijn mag komen' als iemand die zelf ook een burger is, met een eigen politieke voorkeur en eigen meningen over maatschappelijke onderwerpen. Je hoeft niet neutraal te zijn. Een democratie is namelijk ook niet neutraal. Kinderen kunnen heel goed begrijpen dat zij niet hetzelfde hoeven te vinden als jij. En het is goed voor hen om te zien dat er volwassenen zijn die anders in het leven staan dan bijvoorbeeld hun ouders of verzorgers.

Maar, als docent heb je ook de aanvullende taak om je eigen 'burger zijn' op een pedagogische manier in te zetten. Door aan te geven dat jouw perspectief slechts één van de mogelijke perspectieven is. Hoe zou je er nog anders naar kunnen kijken? Durf je kinderen uit te dagen om jouw eigen mening te bekritisieren? Durf je echt het spannende gesprek aan te gaan? In Noord-Korea gaat men spannende verschillen uit de weg, uniformiteit is de norm. Laten we ze hier juist aangaan en onderzoeken. Zo werken we samen aan een democratische cultuur. Daar waar het spannend wordt, daar heb je democratisch burgerschap te pakken!